

แบบสรุปรายงานวิจัย

1. ชื่อเรื่อง ช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2. รายชื่อนักวิจัย

2.1 หัวหน้าโครงการวิจัย ผศ.ดร.จันทิราพร ศิริพันธ์

2.2 ผู้ร่วมวิจัย

2.2.1 นักวิจัยภายในมหาวิทยาลัย : อาจารย์วณิชชา แผลงรักษา

2.2.2 นักวิจัยภายนอกมหาวิทยาลัย : นางสาวพัชรารัตน อัจฉริยะ

2.2.3 นักวิจัยในพื้นที่ : พ.จ.อ. สุวิทย์ เรืองอร่าม นักป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัย

นายคำเข้า มูรจูล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านวังศิลา และนางสายลม ตลับทอง ประธานกลุ่มแม่บ้านวังศิลา

2.2.4 นางสาวอัญชิวมาพร สุขศิริ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. ความเป็นมา

จากการสำรวจข้อมูลของตำบลศรีณรงค์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการปลูกข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวม ซึ่งในตำบลศรีณรงค์ได้มีการรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนเพื่อการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวม โดยใช้ชื่อว่า กลุ่มแม่บ้านวังศิลา แต่ในสภาวะปัจจุบันราคาของข้าวหอมมะลิมีราคาขายที่ตกต่ำมาก จากอดีตผู้ปลูกข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวม หลังจากเก็บเกี่ยวและได้ข้าวเปลือกมากก็จะนำไปขายที่โรงสีเลย แต่ปัจจุบันราคาข้าวเปลือกมีราคาที่ตกต่ำมาก จึงทำให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อที่จะสีข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมและจัดจำหน่ายเอง เพราะจะทำให้ราคาข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมมีมูลค่าและราคาที่สูงขึ้น แต่เนื่องจากกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของสินค้า และการกำหนดราคาขาย จึงส่งผลกระทบต่อ การจำหน่ายสินค้าได้ในปริมาณที่น้อย ไม่เป็นไปตามที่กลุ่มฯตั้งเป้าหมายไว้และทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้ที่ลดน้อยลงลงตามไปด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้น สมาชิกภายในของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ และผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อันจะนำไปสู่การสร้างรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายที่เพิ่มมากขึ้นและยั่งยืนต่อไป

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาในการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวม ในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

4.2 เพื่อศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

4.3 เพื่อพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

5. ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ลักษณะการดำเนินงาน ปัญหาของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า และส่วนประกอบทางการตลาด

ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านวังศิลา หมู่ที่ 9 ในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านวังศิลา หมู่ที่ 9 ในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

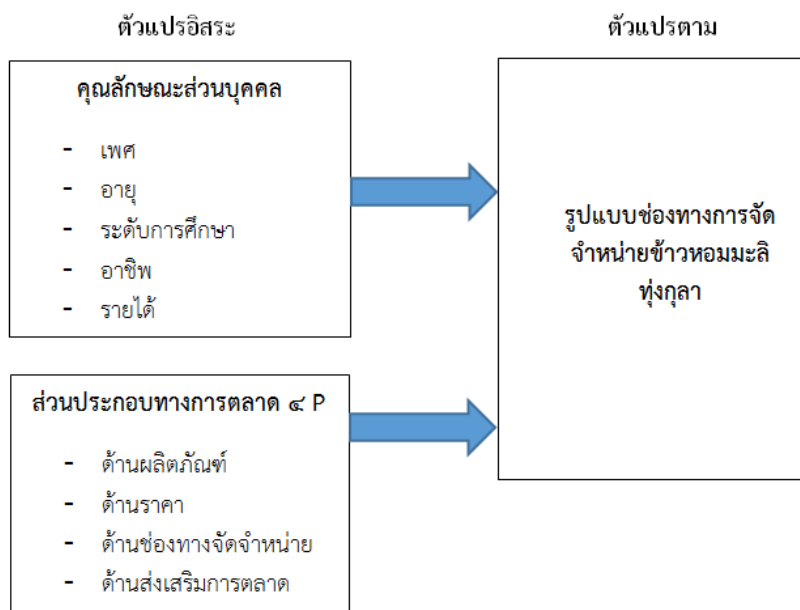
ขอบเขตตัวแปร ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
2. ส่วนประกอบทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด

ตัวแปรตาม คือ รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวม

6. ประเด็นหลักในการทบทวนวรรณกรรม/กรอบแนวคิดการวิจัย

- 6.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้าว
- 6.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย
- 6.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและส่วนประสมทางการตลาด
- 6.4 แนวคิดทฤษฎีทางด้านการสร้างความพึงพอใจลูกค้า การสร้างตรา การสื่อสาร
- 6.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง



7. วิธีดำเนินการ

แบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินงานมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ
 ระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาเตรียมการ

1. ประสานงานกับ อบต. ศรีณรงค์ และชุมชน (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน)
2. ดำเนินการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยกับภาคีเครือข่าย
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารุที่เหมาะสมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

ระยะเวลาที่ 2 ระยะเวลาปฏิบัติการ

1. ทีมวิจัยร่วมกับชุมชนทำการทบทวนโจทย์วิจัยร่วมกัน
2. จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจโครงการแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน
3. ศึกษาลักษณะการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารุ

4. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารุ

5. ศึกษาแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารุร่วมกับประธานกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มฯ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

6. วิเคราะห์รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารุที่เหมาะสมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

7. นำรูปแบบที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัย นักศึกษา อบต. และชุมชนเป้าหมาย นำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนฯ

ระยะเวลาที่ 3 ระยะเวลาสรุปผล/ประเมินผลการศึกษา

1. ทีมนักวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล เพื่อนำข้อมูลรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาราที่เหมาะสมเพื่อความยั่งยืน นำเสนอข้อมูลให้กับชุมชนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลคืนให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์ผล สรุปผล และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสนทนากลุ่ม (Focus groups) ระดมความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็น Key informant และการสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ พ.จ.อ. สุวิทย์ เรืองอร่าม นักป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัย นายคำเข้า มูรจูล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านวังศิลา และนางสายลม ตลับทอง ประธานกลุ่มแม่บ้านวังศิลา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม (Focus groups) และการสัมภาษณ์ (Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาจากข้อมูลของการสนทนากลุ่ม (Focus groups) และการสัมภาษณ์แบบการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

8. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโครงการ จำแนกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ได้ทราบถึงข้อมูลบริบทของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาในการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารา ในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
2. ได้รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาราของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
3. ได้รูปแบบการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาราของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ในเขตพื้นที่ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สุรินทร์ ได้แก่ การสร้างตราสินค้า การบรรจุผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายสินค้าแบบออนไลน์

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและบทเรียนจากการดำเนินงาน ที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีณรงค์ ประธานและสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้กระบวนการและขั้นตอนทางการวิจัยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารา ปัญหา/อุปสรรคของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ข้อค้นพบในส่วนของปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ/ข้อจำกัด ที่สำคัญ คือ ภาวะความเป็นผู้นำ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานของประธานกลุ่มแม่บ้านวังศิลา และการบริหารงานของกลุ่มทำด้วยความเสียสละ อดทน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ส่วนข้อจำกัด คือ การขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และทักษะในการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลารวมถึงการขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาราของชุมชน การให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาราให้แก่สมาชิกกลุ่ม และคนใน

ชุมชน ส่งผลให้สมาชิกมีการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลลาในปริมาณที่มากขึ้น และได้ราคาขายที่สูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

9. สรุปผลการวิจัย

องค์ความรู้และนวัตกรรมจากงานวิจัย ค้นพบ รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลลา ที่เหมาะสม ทันสมัย เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน ของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา หมู่ที่ 9 ตำบลศรีณรงค์ อำเภอลือชัย จังหวัดสุรินทร์

ผลการสังเคราะห์ระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างสมรรถนะด้านงานวิจัยให้กับคณาจารย์ นักศึกษาในมหาวิทยาลัย สร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยสู่การนำไปใช้ประโยชน์จริงในชุมชนท้องถิ่น

10. อภิปราย

การศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลลาของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอลือชัย จังหวัดสุรินทร์ สรุปผลการอภิปราย ดังนี้

ด้านชุมชน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคนในชุมชน ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการศึกษาสำรวจข้อมูลของพื้นที่ ร่วมตอบคำถาม และระดมความคิดเห็นในการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลลา รวมถึงผู้นำชุมชน หน่วยงานของทางภาครัฐ ให้ความสนใจที่จะร่วมในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ด้านศักยภาพของชุมชนบ้านวังศิลา ศักยภาพของชุมชนบ้านวังศิลา หมู่ที่ 9 ตำบลศรีณรงค์ ประกอบด้วยแกนนำกลุ่มต่าง ๆ ผู้นำท้องถิ่น บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ และมีแหล่งทุนจากหน่วยงานของภาครัฐให้กลุ่มอาชีพของคนในชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและสามารถต่อยอดธุรกิจการจำหน่ายข้าวหอมมะลิต่อไปในอนาคตได้

ด้านช่องทางการจำหน่าย การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลลาในครั้งนี้มีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การจำหน่ายสินค้าทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์ รวมถึงการนำสินค้าออกแสดงตามงานต่างๆในชุมชนที่จัดขึ้น ได้รับความสนใจและมียอดการสั่งซื้อสินค้าที่เพิ่มขึ้นด้วย

ด้านการพัฒนาตราสินค้า กลุ่มแม่บ้านวังศิลา ได้มีการร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และช่วยกันออกแบบตราสินค้า เพื่อให้มี ตราสินค้านี้เป็นของตนเอง เพื่อแสดงให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงผู้ผลิต สถานที่ผลิต เพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง และเป็นการสร้างมูลค่าในตัวสินค้าเพิ่มมากขึ้น และหากผู้บริโภคสนใจสั่งซื้อสามารถทราบข้อมูลและสั่งซื้อได้โดยตรงจากกลุ่มแม่บ้านวังศิลาได้เลย ซึ่งจะมีเบอร์โทรติดต่อและสถานที่จัดจำหน่ายระบุไว้ใน ตราสินค้า

ด้านราคา การจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลลา ก่อนหน้านี้คนในชุมชนหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วก็จะนำข้าวเปลือกไปส่งขายที่โรงสี ซึ่งจะได้กิโลกรัมละ 8-12 บาท ซึ่งมีราคาที่ต่ำมาก ส่งผลให้ขาดทุนจากการปลูกข้าว คนในชุมชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จึงมีการรวมกลุ่มกันเกิดขึ้น โดยการ

นำข้าวมาสีและบรรจุใส่ถุงมัดปากถุงจำหน่ายเอง ตามคำสั่งซื้อ ราคาขายกิโลกรัมละ 15 – 25 บาท โดยมีคนในชุมชน หน่วยงานของรัฐ ช่วยกันซื้อข้าวจากชาวนาเอง แต่หลังจากที่นักวิจัยได้เข้าไปศึกษา และพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายแล้ว ส่งผลให้ขายข้าวหอมมะลิได้ในราคาที่สูงขึ้น เป็นราคาขายกิโลกรัมละ 30- 40 บาท ส่งผลกระทบให้กลุ่มมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น ขจัดปัญหาความยากจน และสามารถดำรงชีพได้ด้วยตนเอง

11. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ควรมีการระดมเงินทุนเข้ากลุ่มแม่บ้านวังศิลาในรูปแบบอื่น เช่น การขายหุ้น และนำเงินที่ได้ไปลงทุนดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชน อาจอยู่ในรูปของร้านค้าชุมชน ฯลฯ และนำผลกำไรที่ได้มาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

2. ควรมีการจัดเวทีประชุมทำความเข้าใจในรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาเพื่อขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมประชากรทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

2) ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน และคอยให้คำแนะนำ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านวังศิลาอย่างต่อเนื่อง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือศึกษาดูงานกับชุมชนที่มีลักษณะการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิที่คล้ายกันและประสบผลสำเร็จ เพื่อที่ชุมชนจะได้นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนของตนให้ประสบผลสำเร็จ

3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลา ของกลุ่มแม่บ้านวังศิลา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

2. ควรมีการศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาที่ทันสมัย ให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจ หรือยุคไทยแลนด์ 4.0 ในปัจจุบัน